

Bijlage 5: Checklist havo vwo kenmerken

Onderstaande checklist is bedoeld als instrument om vast te stellen of een leerling meer kenmerken van een havo leerling of van een vwo leerling vertoont. Voor het behalen van een havo of vwo diploma zijn uiteraard de prestaties (cijfers) van leerlingen van doorslaggevend belang. Echter, leerlingen die hoge cijfers halen maar niet beschikken over de op vwo noodzakelijke studievoordigheden en persoonskenmerken kunnen het in het eindexamenjaar heel moeilijk krijgen. Anderzijds kan het gebeuren dat leerlingen die geen hoge cijfers halen, op grond van hun persoonskenmerken en studievoordigheden toch eerder als vwo-er dan als havo leerling aangemerkt kunnen worden. In beide gevallen is actie van het docententeam gewenst. In het eerste geval om de leerling te stimuleren bepaalde ontbrekende vaardigheden te trainen en aan te leren. In het laatste geval om te onderzoeken waarom de cijfers van de leerling achterblijven bij zijn mogelijkheden en hierop waar mogelijk bij te sturen.

Deze checklist is samengesteld op grond van gesignaleerde verschillen en de aangedragen methodes en moet nog in de praktijk worden getoetst en verbeterd. De auteur houdt zich aanbevelen voor reacties op het gebruik van de lijst in de praktijk.

Gebruik van de checklist

- Gebruik één lijst per leerling.
- Ga na of het kenmerk uit de eerste kolom voor deze leerling geldt. Zo ja, zet een vinkje in het lege vak, zo nee: laat de regel open.
- Vermeld bij de toelichting een verwijzing naar een *concrete situatie* op grond waarvan de stelling is ingevuld. Bijvoorbeeld een klassensituatie of een uitspraak of prestatie van de leerling.
- Ga aan het eind na hoeveel keer in de linkerkolom gescoord is en hoeveel keer in de rechterkolom.

Kenmerk	Ja?	Toelichting a.h.v. een concrete situatie
Persoonlijkheidskenmerken		
De leerling raakt snel in paniek als hij niet begrijpt wat er bedoeld wordt.		
De leerling is snel tevreden met zijn eigen werk.		
De leerling verricht een taak naar behoren, zonder zich af te vragen wat de meerwaarde van de taak is.		
De leerling staat kritisch tegenover opgedragen taken en wil weten waarvoor hij het moet doen.		
Als de leerling op zijn gedrag gecorrigeerd wordt door de docent,		

Kenmerk	Ja?	Toelichting a.h.v. een concrete situatie
voelt hij zich snel persoonlijk afgewezen.		
De leerling kan bij correcties onderscheid maken tussen de afwijzing van zijn gedrag en de afwijzing van zijn persoon.		
De leerling kan een abstract onderwerp bespreken en analyseren.		
Schoolbeleving en motivatie		
De leerling praat makkelijk over een onderwerp dat hem interesseert, ook als hij niet de juiste kennis ervan heeft.		
De leerling heeft een brede maatschappelijke interesse.		
De leerling raakt gemotiveerd door concrete contexten, die dicht bij zijn eigen leefwereld liggen.		
De leerling wordt uitgedaagd door wetenschappelijke en abstracte contexten.		
Studievoordigheden		
Als de leerling (tijdelijk) wat slechter presteert, wordt hij ijverig: hij gaat netter werken en meer tijd aan het vak besteden		
Als de leerling (tijdelijk) wat slechter presteert, wordt hij reflectief: onderzoekt wat hij niet snapt of wat hij fout doet en gaat dat proberen te verbeteren.		
De leerling stelt vragen over de relatie tussen nieuwe stof en voorgaande stof of andere vakken.		
De leerling heeft behoefte aan extern aangebrachte structuur (door docent of boek).		
De leerling zoekt zelf naar structuur in aangeboden theorie.		
De leerling kan een opdracht oplossen als de deeltappen gegeven zijn.		
De leerling kan een open opdracht oplossen door zelf de deeltappen te bedenken.		
De leerling bedenkt vaak zijn eigen probleemoplossing voor het oplossen van een opgave.		
De leerling herkent snel welke bekende kennis of vaardigheid		

Kenmerk	Ja?	Toelichting a.h.v. een concrete situatie
vereist is om een opgave in een nieuwe context op te lossen.		
Prestaties		
De leerling maakt in eigen teksten langere zinnen, die over het algemeen grammaticaal correct zijn.		
De leerling heeft een actieve woordenschat die groter is dan gemiddeld.		
In een langere tekst kan de leerling goed hoofd- en bijzaken onderscheiden		
Van een langere tekst kan de leerling goed de essentie verwoorden.		
TOTAAL gescoord		
Maximum score	9	15

Conclusie

Scoot de leerling in de linker kolom veel meer wel dan niet, dan vertoont de leerling veel kenmerken van een havo leerling.

Scoot de leerling in de rechter kolom veel meer wel dan niet, dan vertoont de leerling veel kenmerken van een vwo-leerling.

Actie

Vergelijk de conclusies van verschillende docenten en/of begeleiders.

Laat de leerling eventueel ook zelf de lijst invullen.

Wanneer daar aanleiding toe is (een discrepantie tussen het prestatieniveau van de leerling en de gesignaleerde kenmerken): stel een plan van aanpak op, om de leerling te begeleiden naar het bij hem passende eindniveau.